

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ
Кафедра «Економіки і бізнесу»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
здобувачами вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 242 «Туризм»

Запоріжжя, 2022

УДК 330 (242)

Методичні вказівки для виконання кваліфікаційної роботи здобувачами ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 242 «Туризм».

Запоріжжя: ТДАТУ, 2022. 38 с.

Укладачі:

- Валентина Демко, к.е.н., доцент кафедри економіка і бізнес;
- Ірина Колокольчикова, д.е.н., доцент кафедри економіка і бізнес

Розглянута та затверджена на засіданні кафедри «Економіка і бізнес»
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

в.о.завідувача кафедри економіки і бізнесу
Лариса БОЛТЯНСЬКА
«31» серпня 2022р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 242 «Туризм» за ОПП Туризм

Протокол від «02» вересня 2022 року № 1

Голова

Анна КОСТЯКОВА

«02» вересня 2022 року

ВСТУП

I. МІСЦЕ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА З ТУРИЗМУ

II. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Закріплення теми, конкретизація індивідуального завдання та затвердження графіка виконання роботи
2. Добір та вивчення літературних джерел, збирання та обробка вихідної статистичної інформації
3. Розподіл матеріалу за пунктами розділів кваліфікаційної роботи
4. Написання та оформлення кваліфікаційної роботи
5. Перевірка кваліфікаційної роботи
6. захист кваліфікаційної роботи

III. ЗБЕРІГАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток А.

Вимоги оформлення списку використаних джерел

ВСТУП

Навчальним планом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 242 «Туризм» передбачено виконання кваліфікаційної роботи, яка є важливим елементом виконання вимог освітньо-професійної програми.

У відповідності до Стандарту вищої освіти кваліфікаційна робота передбачає теоретичне та аналітичне узагальнення інформації або розв'язання практичних задач у сфері туризму і рекреації із застосуванням теорій та методів туризмознавства, що потребує досліджень та/або інновацій і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та вимог [6]

Нормативно-правова основа виконання кваліфікаційної роботи у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного представлена у таблиці 1.

Таблиця 1.

Нормативні документи щодо виконання кваліфікаційної роботи у ТДАТУ

Назва документу	Дата затвердження, електронне посилання	Питання, які розглядаються
Закон України «Про вищу освіту»	https://taxlink.ua/ua/normative_acts/zakon-ukraini-pro-vishchu-osvitu/	Затверджено принципи атестації здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня
Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня	https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf	Сформульовано перелік фахових компетенцій випускника, визначено форму атестації здобувачів вищої освіти (публічний захист кваліфікаційної роботи) та вимоги до неї
Положення про випускову кафедру Таврійського державного агротехнологічного	http://www.tsatu.edu.ua/nmc/wpcontent/uploads/sites/52/polozhennjapro-vypuskovu-kafedru-tdatu2020.pdf	Сформульовано права та обов'язки кафедри щодо процесу виконання випускних робіт

університету імені Дмитра Моторного		
Тимчасовий порядок проведення атестації здобувачів вищої освіти в дистанційному режимі у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного	http://www.tsatu.edu.ua/nmc/wp-content/uploads/sites/52/ty mchasovyj-porjadok-atestaciyi-zvo-u-dystacijnomu-rezhymi-2023.pdf	Визначено основні засади при організації атестації здобувачів вищої освіти в університеті
Положення про організацію дипломування в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного	http://www.tsatu.edu.ua/nmc/wpcontent/uploads/sites/52/polozhennjapro-orhanizaciju-dyplomuvannja.pdf	Викладено загальні відомості про дипломування, його мету, завдання та етапи, загальні вимоги до структури, обсягу та змісту дипломного проекту (роботи), підготовку до захисту та організацію захисту дипломних проектів (робіт)

Метою даної методичної розробки є надання рекомендацій здобувачам вищої освіти та їх науковим керівникам по організації та виконанню кваліфікаційної роботи. Дотримання цих рекомендацій дозволить підвищити ефективність випускної роботи та скоротити час її виконання.

I. МІСЦЕ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА З ТУРИЗМУ

Кваліфікаційна робота є завершальним етапом опанування освітньо-професійної програми за першим (бакалаврським) рівнем здобувачем вищої освіти. Вона надає можливість застосовувати набуті під час навчання компетенції і виступає вагомим критерієм оцінювання рівня підготовки фахівця до професійної діяльності.

За вимогами Стандарту вищої освіти бакалаврська підготовка передбачає здобуття теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю, набуття компетентностей щодо виконання завдань аналітичного характеру, виконання соціальних, організаційних, управлінських функцій на рівні середньої та вищої ланки менеджменту у практичній діяльності з поглибленим науковим дослідженням. Дипломна робота є атестаційною (кваліфікаційною) роботою, на підставі захисту якої Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) вирішує питання про присвоєння її автору кваліфікації і видачу диплома бакалавра.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є вирішення та розробка конкретного професійного завдання, що ґрунтується на опануванні теоретичного матеріалу і методів самостійного дослідження, послідовного викладення, практичного застосування теоретичних знань щодо вдосконалення діяльності підприємств туризму. Основними цілями є систематизація та розширення теоретичних та практичних знань зі спеціальності; розвиток навичок самостійної роботи, розвиток практичних вмінь; застосування теоретичних і практичних знань при аналізі проблем туризму тощо.

У процесі виконання роботи здобувач вищої освіти відповідно до кваліфікаційних вимог повинен проявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних і професійно орієнтованих дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання організації туристичної діяльності;

- вміння та практичні навички відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;

- вміння робити висновки та обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення;

- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у туристичній галузі.

Робота має характеризуватися логічністю, доказовістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений аналіз досліджуваної теми;
- містити статистичні дані та аналітичні розрахунки;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремих напрямів діяльності досліджуваного об'єкта;

- мати належне оформлення;

- мати всі потрібні супровідні документи (завдання на виконання роботи, відзив наукового керівника, рецензію рецензента, довідку про проходження перевірки на наявність текстових запозичень);

- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу;

- бути апробованою на конференціях (якщо студент претендує на оцінку «відмінно»).

Робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформленню, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми на визначеному об'єкті, обґрунтованих пропозицій, до захисту не допускається.

II. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Закріплення теми, конкретизація індивідуального завдання та затвердження графіка виконання роботи

Кваліфікаційна робота виконується на тему, узгоджену науковим керівником та здобувачем вищої освіти. У першому семестрі навчання кафедра формує орієнтовний перелік тем у відповідності до вимог ОПП та тематики наукових досліджень кафедри. Здобувач вищої освіти може сам запропонувати тему у відповідності до власних інтересів в межах предметної області ОПП. Запропонована тематика обговорюється на засіданні кафедри за участю гаранта ОПП та затверджується відповідним протоколом.

Здобувачі вищої освіти оформлюють заяву на ім'я завідувача кафедри за відповідним зразком згідно Методичних рекомендацій до організації підготовки та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти факультету економіки та бізнесу.

Затвердження тем кваліфікаційних робіт здійснюється наказом ректора Університету за поданням декану факультету на підставі поданих здобувачами вищої освіти заяв та протоколу засідання кафедри щодо тем кваліфікаційних робіт та наукових керівників.

Після затвердження теми здобувач ступеня вищої освіти за два тижні повинен отримати від наукового керівника індивідуальне завдання на виконання кваліфікаційної роботи та узгодити календарний план її виконання. Науковий керівник формує індивідуальний план, виходячи з вимог Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня щодо об'єкту дослідження, який охоплює «сучасні процеси та явища туристичної діяльності, самостійного дослідження, послідовного викладення, практичного застосування теоретичних знань щодо вдосконалення діяльності підприємств туризму» [6].

Вихідні дані до кваліфікаційної бакалаврської роботи мають конкретизувати вимоги до базової звітності / джерел статистичної інформації, на основі якої виконується аналітична частина кваліфікаційної роботи.

2. Добір та вивчення літературних джерел, збирання та обробка вихідної статистичної інформації

Робота над обраною темою починається з ознайомлення з літературою для теоретичного розділу роботи: відповідними розділами підручників, навчальних посібників, монографій, журнальних та газетних статей, законодавчих і нормативних актів матеріалів тощо. Оскільки у тексті кваліфікаційної роботи слід робити посилання на джерела інформації, то початковим етапом виконання роботи є складання бібліографічного списку літератури. Для складання бібліографії бакалавранту необхідно:

1) використовувати систематичні та предметні каталоги у бібліотеках, огляди змісту туристичних журналів (перелік статей), які друкуються в останньому номері журналу за кожен рік;

2) ознайомитись з вимогами щодо складання списку використаних джерел з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015.

Для написання першого (теоретичного) розділу кваліфікаційної роботи слід опрацювати матеріал підручників, навчальних посібників за напрямом теми дослідження. Особливу увагу слід приділити обґрунтуванню змісту основних категорій, порівнянню науково-теоретичних підходів до характеристики проблеми, опису методичних прийомів, які будуть застосовуватись в аналітичній частині роботи.

Для виконання другого (аналітичного) розділу спочатку слід зібрати вихідну статистичну інформацію щодо умов, що формують зовнішнє середовище відносно об'єкту дослідження кваліфікаційної роботи. Джерелом такої інформації можуть служити дані Державної служби статистики та її територіальних відділень в регіонах України, а також аналітичні матеріали,

оприлюднені на сайтах різних органів державної влади, державних установ, громадських та міжнародних організацій тощо.

Матеріал про результати діяльності обраного об'єкту дослідження доцільно здійснювати під час проходження переддипломної практики або під час реалізації дуальної форми навчання. Джерелом такої інформації є первинна звітність суб'єктів господарювання (туристичні підприємства, агенства); поточні дані про результати діяльності підприємств індустрії гостинності, туристичних громадських організацій або кластерів; дані про специфіку розвитку туристичних дестинацій, курортно-рекреаційних комплексів, готельно-ресторанного господарства.

3. Розподіл матеріалу за пунктами розділів кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна бакалаврська робота денної та заочної форм навчання виконується в восьмому семестрі навчання. Її обсяг 50-60 сторінок без додатків. Обов'язковими елементами в структурі кваліфікаційної роботи є: зміст, вступ, розділ 1 (теоретичний), розділ 2 (аналітично-дослідницький), розділ 3 (проектно-рекомендаційний), висновки, список використаних джерел.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок всіх структурних частин кваліфікаційної роботи, розділів та підрозділів. Кожен розділ повинен включати не менше 2-3 підрозділів. Всі додатки (за наявності) повинні бути перераховані в змісті разом з їх позначеннями та заголовками.

У *вступі* (3-5 сторінки тексту) розглядається: актуальність теми, її теоретичне та практичне значення для розвитку сучасної науки та системи господарювання в Україні; вказуються прізвища науковців (вітчизняних та іноземних), які внесли значний вклад у розвиток даної теми (принаймні 5-8 вчених); визначаються мета і завдання наукового дослідження; характеризуються методи дослідження; дається стислий опис структури роботи.

**Приклади оформлення змісту кваліфікаційної роботи на тему :
«Особливості розвитку внутрішнього туризму в регіоні»**

ЗМІСТ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ	8
1.1. Теоретичні основи розвитку внутрішнього туризму в регіоні	8
1.2. Характеристика та його роль підприємництва в сфері туризму	15
1.3. Методичні підходи оцінки природно-ресурсного потенціалу розвитку внутрішнього туризму в регіоні	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	30
2.1. Економічна ефективність функціонування туристичного агенства в регіоні	30
2.2. Оцінка природно-ресурсного туристичного потенціалу Запорізької області.	44
2.3. Аналіз основних тенденцій розвитку внутрішнього туризму Запорізької області.	
Розділ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО АГЕНСТВА В РЕГІОНАХ	56
3.1 Напрями розвитку та шляхи покращення роботи туристичного агенства на регіональному рівні.	56
3.2 Планування нових туристичних маршрутів в діяльності туристичних агентств	65
3.3. Перспективні бізнес-ідеї розвитку внутрішнього туризму	
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	80
Додаток А. Вихідні дані про результатах роботи туристичного агентства	80
Додаток Б. Основні показники розвитку внутрішнього туризму за регіонами України	84

Приклади оформлення вступу кваліфікаційної роботи

ВСТУП

Актуальність теми. Розкриття сутності та стану теми дослідження, її значущості для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, обґрунтування доцільності проведення дослідження.

Мета і завдання дослідження. Формулювання мети роботи і завдань, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети (не слід формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...» тощо, тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету). Мета – це запланований результат дослідження. Слід пам'ятати, що метою будь-якої дослідницької праці є виявлення нових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або ж уточнення відомих раніше, але недостатньо досліджених. Отримати заплановані результати, поступово досягти поставленої мети можна шляхом її деталізації у вигляді програми цілеспрямованих дій – завдань дослідження. Їх формулюють у двох варіантах: перший – у вигляді самостійно закінчених етапів дослідження; другий – як послідовне вирішення окремих проблем наукового дослідження щодо загальної проблеми всієї роботи. Формулювати і конкретизувати завдання слід дуже ретельно, оскільки опис їх розв'язання визначає зміст підрозділів кожного з розділів роботи.

Об'єкт дослідження як певна система, процес економічної діяльності, що породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження.

Предмет дослідження – це теоретичні та практичні аспекти щодо об'єкта, на які вони безпосередньо спрямовані.

Методи дослідження*. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджено тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

* за умов якщо студент претендує на оцінку «відмінно»

Елементи наукової значимості одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових здобутків (рішень, висновків), одержаних здобувачем особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, підкреслити ступінь наукової значимості. Здобутком студента і положеннями, що претендують на елементи наукової значимості можуть бути авторське визначення виду туризму, сформульоване на основі аналізу існуючих визначень, власна класифікація чи пропозиції щодо перспектив розвитку окремого виду туризму з позицій авторського бачення саме в аналізованому регіоні.

Практичне значення одержаних результатів. Подання відомостей про застосування результатів досліджень або рекомендації щодо їх впровадження (використання). Необхідно дати короткі відомості щодо упровадження результатів досліджень із зазначенням назв організацій, у яких здійснена реалізація, форм реалізації та реквізитів відповідних документів.

Апробація та впровадження результатів*. Указують на наукові, виробничі, соціальні презентації результатів на наукових зібраннях, громадському обговоренні; зазначають на передавання результатів дослідження споживачеві у зручній для нього формі. Також упровадженням можна вважати використання результатів роботи в навчальному процесі.

Публікації*. Зазначають, в яких статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, патентах опубліковані результати роботи.

Структура та обсяг роботи. Вказують загальний обсяг роботи (у сторінках.). Зазначають, що робота містить вступ, ... розділів, ... підрозділів, висновки, список використаних джерел, ... додатків; ілюстрована ... таблицями, ... рисунками (... діаграмами, ... схемами), формулами; список використаної літератури включає ... джерел.

Ключові слова, що є найістотнішими для розкриття спрямованості роботи, формують на основі її тексту.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. Зразок підготовки плану наведено у Додатку 6.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Основна частина роботи складається з розділів та підрозділів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Розташовувати матеріал за розділами рекомендується наступним чином:

Перший розділ приблизно 30 % загального матеріалу основної частини;

Другий розділ приблизно 35 % загального матеріалу основної частини;

Третій розділ приблизно 35 % загального матеріалу основної частини.

Перший розділ, **теоретичний**, містить 2–3 підрозділи.

У першому розділі на ґрунті огляду літератури розкривають стан розв'язання завдання чи вирішення наукової проблеми та її значущість. Стисло, критично висвітлюючи напрацювання попередників, здобувач повинен зазначити ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у вирішенні поставленої проблеми.

Мета, яка має бути досягнута при написанні першого розділу, – це літературний огляд та критичний аналіз наукових та теоретичних положень, закономірностей та існуючих поглядів на тему, що досліджується, а також аналіз розвитку глобального, регіонального, галузевого або підприємницького аспекту туризму.

У **другому** розділі рекомендується здійснювати аналіз статистичних даних, тенденцій, відхилень, коливань, зростання та падіння показників тощо за останні 3–5 років. Доцільно використовувати таблиці, графіки, діаграми, інші засоби зведення статистичних даних. Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися коментарем, тлумаченням та висновками, які мають бути у 2–3 рази більше наведених даних, які проілюструють тенденції, доводитимуть особливості туристичної діяльності,

дозволять створити базу для виявлення невикористаних можливостей. Після наведення фактичних даних обов'язковим є посилання на джерело.

Текст (за можливістю) слід ілюструвати реальними документами, які доцільно розмістити у додатках, а по тексту дати посилання і стисло прокоментувати. Джерелом інформації є планові і фактичні показники діяльності підприємств, установ, організацій, їхня статистична та бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань і обстежень, які студент може зібрати під час практики.

Опрацювання теоретичного та аналітичного матеріалу першого і другого розділу повинно супроводжуватись ствердженням та обґрунтуванням власної позиції щодо питань, які розглядаються. Результати, досягнуті у першому і другому розділі, мають бути використані для визначення перспектив або пропозицій у третьому розділі.

Третій розділ – **рекомендаційний**, складається із 2–3 підрозділів, в яких визначаються перспективи об'єкта дослідження – глобального, регіонального, галузевого, підприємницького – на основі теоретичних та аналітичних підходів, обраних методів, застосованих у першому розділі, з метою виявлення тенденцій розвитку в досліджуваному об'єкті.

Завданнями рекомендаційних підрозділів є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій щодо розвитку, удосконалення об'єкта дослідження на базі основних теоретичних положень, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків, зроблених в аналітичних підрозділах роботи. Пропозиції можуть бути у вигляді проекту туру, фестивалю, тематичної виставки, семінару тощо. В плані заходу мають бути враховані: складання виробничих договорів та оформлення відповідної документації, заходи з просування туру або заходу на ринок (реклама, PR-заходи, акції стимулювання збуту тощо).

Детальні пропозиції щодо вдосконалення методів, форм, механізмів тощо мають відповідати темі дослідження: кожна з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і, як наслідок, висновків з аналізу, який проведено

у попередніх підрозділах, відштовхуючись від виявлених відхилень, проблем та недоліків.

Між структурними частинами роботи повинен бути чіткий логічний зв'язок, тобто розділи мають бути пов'язані між собою і починатися з короткого опису питань, розкритих у цьому розділі в їхньому взаємозв'язку з попередніми і наступними розділами.

У роботах не повинно бути переписаних із підручників положень і формулювань, однак допустиме посилання на них. Заборонено також вміщувати ксерокопії чи іншим способом виготовлені копії малюнків, графіків, таблиць, формул тощо (такі копії можна вміщувати тільки в додатках до роботи).

ВИСНОВКИ

Висновки є завершальною й особливо важливою частиною роботи, що має продемонструвати результати дослідження, міри реалізації поставленої мети та сформульованих завдань. У висновках представляють синтез всіх отриманих результатів дослідження та їх співвідношення із загальною метою і поставленими завданнями. Викладають найважливіші наукові та практичні результати, акцентують на якісних та кількісних показниках, обґрунтовуючи їхню достовірність. Висновки краще представляти у вигляді послідовно пронумерованих абзаців. При цьому кожен абзац має містити окремий логічно завершений висновок. На підставі отриманих висновків у роботі бажано надавати рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

Формулювання висновків повинно бути структурованим. Спочатку дається загальний висновок – як розкрита мета дослідження. Далі перераховуються конкретні висновки по кожному із завдань роботи, наведених у вступі. Висновків по кількості повинно бути не менше, ніж сформульовано завдань у вступі до роботи. Допускається два–три висновки по кожному із завдань залежно від отриманих результатів дослідження.

Обсяг висновків не повинен перевищувати 2–3 сторінки.

Список використаних джерел має містити лише фактично використану літературу, проаналізовану у тексті роботи. На кожне джерело має бути посилання. Кількість використаних джерел не має обмежень, однак серед них обов'язково мають бути свіжі публікації (не старіші п'яти років), а також, за можливості, закордонні праці. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Посилання в тексті дають у квадратних дужках [] із вказівкою на джерело та сторінку (крім випадків, коли посилаються на джерело в цілому).

Приклад оформлення назви розділу і підрозділів

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

1.1. Теоретичні основи сутності внутрішнього туризму

Розкриття змісту внутрішнього туризму впливає, як основного сегмента ринку туристичних послуг знаходиться у тісному взаємозв'язку із такими ключовими секторами регіонального господарського комплексу, як готельно-ресторанне господарство, транспорт, зв'язок, торгівля, будівництво, виробництво товарів масового споживання та багато інших, виступаючи каталізатором комплексного розвитку туристичних дестинацій. Нині у туристичному бізнесі внутрішній туризм займає свою визначену нішу на туристичному ринку. Сучасні наукові дослідження засвідчують, що прискорений розвиток внутрішнього туризму може відіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки регіонів, забезпечити демографічну стабільність та розв'язати соціально-економічні проблеми регіонів. Таким чином, окреслюється проблема пошуку перспективних напрямів стимулювання підприємництва у сфері внутрішнього туризму в регіонах України.

При написанні першого розділу роботи здобувач вищої освіти повинен давати *посилання на використані джерела*. Такі посилання дають змогу перевірити достовірність відомостей про цитування документа, допомагають з'ясувати його зміст. Посилання наводяться в кінці речення, де вперше згадується про цитату, таблицю тощо. Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід позначати порядковим номером за списком використаної літератури, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, “ ... у працях [1-7]...”. Якщо наводиться цитата, то поряд з номером джерела ставиться сторінка, з якої береться цитата [7, с.15].

Важливим структурним елементом кваліфікаційної роботи є опис у першому розділі методики, застосовуваної в аналітичній частині. Для її пояснення наводяться необхідні формули, пронумеровані арабськими цифрами в межах розділу.

Приклад оформлення формул

Забезпеченість природно-ресурсним потенціалом регіонів України визначається коефіцієнтом, який розраховується за формулою:

$$K_{\text{заб}} = (\Sigma n_1 \dots n_b) / g, \quad (1.1)$$

де $K_{\text{заб}}$ – коефіцієнт забезпеченості природно-ресурсним потенціалом регіону;

$n_1 \dots n_b$ – конкретні складові природно-ресурсного потенціалу, бали;
 g – кількість досліджених складових.

В останньому абзаці розділу 1 слід навести стислі узагальнення (висновки) щодо викладеного матеріалу.

Приклад висновків по розділу 1

Отже, аналіз наукових позицій, узагальнення сучасної термінології теорії туризму, регіональної економіки та дійсних підходів до визначення сутності дефініції «внутрішній туризм», сформовано авторське узагальнення даного поняття, згідно з яким внутрішній туризм – вид туристичної діяльності, що акумулює різні форми організації туризму, які реалізуються в регіонах, що своїм наслідком здійснює соціо-економічний вплив на розвиток територій регіону шляхом раціонального використання наявного природно-ресурсного та людського потенціалу.

Аналітична частина (**розділ 2**) обов'язково має носити практичний характер. Вона повинна ґрунтуватися на розв'язанні конкретної задачі, наведеної в індивідуальному завданні, аналізувати статистичні дані про динаміку економічних процесів туристичної діяльності на рівні туристичного підприємства, ОТГ, кластеру, регіону, галузі чи економіки країни в цілому. У першому підрозділі розділу 2 має бути наведена загальна організаційно-економічна характеристика об'єкта аналізу, продемонстровані умови його господарювання на фоні конкурентів, результатів розвитку галузі / регіону / країни. Дані слід наводити на останні три-п'ять років.

При виконанні завдань у розділі наводяться таблиці та будуються графіки. Після кожної таблиці та кожного графіка має бути наведений їх аналіз: порівняти значення різних років, визначити розрив між максимальним та мінімальним значенням, з'ясувати загальну тенденцію зміни показників, охарактеризувати структуру у % тощо.

Таблиці мають описувати динаміку основних туристичних, економічних, фінансових та інших показників діяльності об'єкта господарювання щонайменше за останні три-п'ять років.

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 2.1

Вагомість регіонів України за основними показниками розвитку туризму, %

Область	Кількість туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами, %			Кількість суб'єктів туристичної діяльності, %			Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизів і аналогічних обов'язкових платежів), %		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Україна	100,0	100	100,0	100,0	100	100,0	100,0	100	100,0
Вінницька	1,4	0,9	0,4	2,0	2,0	1,9	0,1	0,07	0,1
Волинська	0,6	0,5	0,2	1,9	1,7	2,1	0,1	0,06	0,1
Дніпропетровська	2,7	2,6	1,1	9,4	9,7	9,2	0,1	0,03	0,1
Донецька	0,3	0,6	0,4	1,2	2,2	2,1	0,2	0,03	0,0
Житомирська	0,3	0,4	0,2	1,4	1,5	1,5	0,0	0,01	0,0
Закарпатська	0,5	0,6	0,3	1,8	2,1	1,9	0,1	0,05	0,1
Запорізька	1,7	1,2	0,6	4,6	4,4	3,3	0,1	0,01	0,1
Івано-Франківська	2,6	1,2	0,8	3,0	3,0	2,7	1,5	2,13	1,0
Київська	1,3	1,5	0,6	3,3	5,1	5,0	0,1	0,01	0,2
Кіровоградська	0,3	0,3	0,1	1,2	1,3	1,5	0,0	-	0,0
Луганська	0,1	0,1	0,0	0,5	0,7	1,0	0,0	-	0,0
Львівська	6,2	4,0	2,7	8,1	8,0	9,0	2,1	2,05	1,8
Миколаївська	0,4	0,4	0,2	1,8	2,0	1,8	0,0	0,01	0,0
Одеська	2,6	1,8	1,1	7,6	6,3	6,3	0,8	0,64	0,6
Полтавська	0,7	0,7	0,1	2,7	3,6	3,2	0,0	-	0,0
Рівненська	0,4	0,5	0,2	1,7	2,2	2,5	0,0	0,03	0,0
Сумська	0,4	0,4	0,2	1,7	1,8	2,3	0,0	0,02	0,0
Тернопільська	0,3	0,3	0,2	1,3	1,5	2,0	0,0	0,01	0,0
Харківська	1,9	1,4	0,6	7,6	6,2	5,6	0,2	0,10	0,2
Херсонська	0,7	0,6	0,1	1,9	1,9	1,8	0,2	0,00	0,1
Хмельницька	1,0	0,6	0,2	2,6	2,1	1,9	0,0	0,00	0,0
Черкаська	0,7	0,6	0,2	2,7	2,4	2,4	0,0	0,03	0,0
Чернівецька	0,7	0,6	0,3	1,9	1,8	1,7	0,2	0,05	0,1
Чернігівська	0,6	0,5	0,1	1,5	1,4	1,2	0,0	0,002	0,0
м. Київ	71,5	77,9	89,4	26,6	25,5	26,4	94,0	94,67	95,4

Джерело: розраховано автором за даними [19, 17]

Перевантажувати роботу табличним матеріалом недоцільно. Тому частину аналітики можна представити у вигляді графіків або схем.

Приклад оформлення графіків

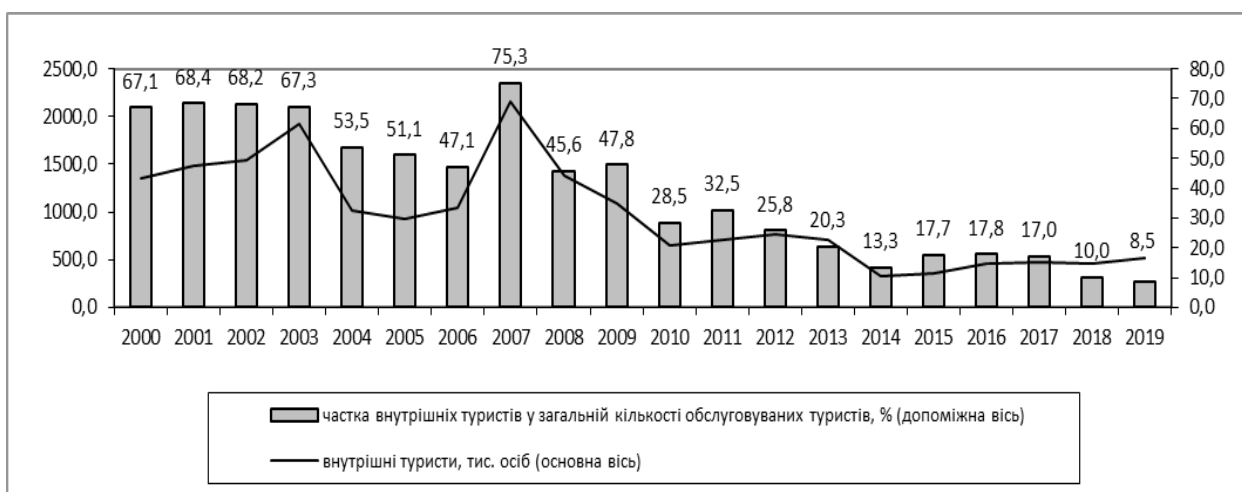

Рис. 2.5. Динаміка і частка внутрішніх туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами України, 2000-2019 роки

Джерело: сформовано автором за даними [59, 170]

Аналітично-дослідницький розділ має репрезентувати актуальний фактичний матеріал (таблиці, графіки, діаграми, схеми), сформовані за допомогою використання економіко-математичних методів, статистичних угруповань, кореляційного аналізу, соціологічного, експертного оцінювання, анкетування тощо. В кінці розділу 2 слід також навести узагальнюючий абзац з висновками.

Приклад висновків по розділу 2

Отже, туристичний ринок в Україні розвивається з первинною орієнтацією на надання туристичних послуг за виїзним напрямком. При цьому внутрішній туризм розвивається не регульовано. Одним з його перспективних видів є сільський зелений, який наразі в Україні перебуває в не задовільних умовах. Особливо це підтверджує його регіональна диференціація з невідповідністю туристичного потенціалу (наявність привабливих природних об'єктів, зокрема водойм, та унікальних історико-культурних пам'яток) кількості офіційно зареєстрованих суб'єктів туристичної діяльності.

Науково-дослідна частина кваліфікаційної роботи (**розділ 3**) дає можливість здобувачу вищої освіти проявити творчий підхід у висвітленні напрямів подолання виявленої в аналітичній частині проблеми, визначити своє власне розуміння механізму економічної політики, направленої на розв'язання проблеми, підвищення конкурентоспроможності та реалізацію цілей сталого розвитку. Розділ 3 не повинен буди лише описовим. Він також має включати схеми, рисунки, таблиці з цифровими даними з прогнозами розвитку питання у майбутньому тощо. Пропозиції здобувача бакалаврського рівня вищої освіти мають носити інноваційний характер, бути обґрунтованими, відповідати критерію оптимальності і бути досяжними для виконання за наявних або реально можливих у майбутньому умов.

В кінці розділу з наводиться узагальнюючий абзац.

Приклад висновків по розділу 3

1. За результатами розділу 3 було сформульовано напрями розвитку внутрішнього туризму в Україні, які орієнтовані на його становлення як перспективного напрямку активізації внутрішніх туристичних потоків та популяризації природного й історико-культурного потенціалу країни та її регіонів серед населення України й іноземних туристів з стимулюванням економічного розвитку територій. Цілі розвитку розподілено за спрямованістю на формування конкурентоспроможного продукту внутрішнього туризму, а також ефективне регулювання його розвитку на рівнях держави, регіонів і територіальних громад.

У **висновках** (3-4 сторінки) викладаються короткі основні підсумки, що випливають із змісту роботи відповідно до послідовності розділів і підрозділів. Висновки мають бути структуровані, тобто розбиті на пункти (1, 2, 3 і т.д.). По кожному розділу формулюється по 2-3 пункти висновків. Вони не повинні

дублювати узагальнюючі абзаци по кожному розділу, а мають бути більш детальними.

Приклад оформлення висновків по кваліфікаційній роботі в цілому

ВИСНОВКИ

Реалізація поставленої мети і завдань дослідження дозволяє сформулювати наступні висновки:

1. Поглиблено наукові дискусії щодо розкриття змісту внутрішнього туризму, його відмінностей від туризму національного та регіонального. Узагальнено концептуальне розуміння внутрішнього туризму з формулюванням його дефініції як виду туризму, сфери підприємницької діяльності, зайнятості і гостинності, що передбачає надання туристичних послуг, пов'язаних з задоволенням потреб рекреації, відпочинку, пізнання, розвитку і виховання з відповідністю цілям сталості та відображенням на процесах економічного розвитку територій.

2.

Список використаних джерел повинен складатися з не менш, ніж 50 джерел, до яких мають входити закони, постанови Верховної Ради та уряду, монографії, журнальні й газетні статті, дані з підприємства, статистичні збірники, джерела Internet тощо. Для роботи бакалаврського рівня обов'язковим є включення до переліку літератури іншомовних джерел. Перелік необхідно робити за загальноприйнятою формою. Деталізація вимог якої наведена у додатку А.

У додатках розміщується матеріал, який доповнює текст (таблиці великого формату, програми завдань, які вирішуються на ЕОМ, тексти Законів та постанов та ін.). Кожний додаток повинен мати позначення. По центру малими літерами з першої великої пишеться слово «Додаток ___» і велика

літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» і т.д. Під словом «Додаток...» в дужках пишуть слово «обов'язковий» (якщо в додатку наводяться великі таблиці, які недоцільно включати в текст), або «довідковий» (якщо в ньому наводиться додаткова інформація).

4. Написання та оформлення кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота виконується *українською мовою*. Вона має носити виключно *авторський характер*. Повне копіювання цілих абзаців тексту з наявних літературних джерел не дозволяється.

Для написання роботи необхідно використовувати стандартні аркуші білого паперу формату А4 (210 x 297 мм), складені або підшиті до папки. Текст подається з одного боку листа. Поля сторінки має бути: зверху та знизу – по 2 см, ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см. Абзац в тексті починається відступом, який дорівнює 1,25 см.

На комп'ютері текст набирається через міжрядковий інтервал 1,5 шрифтом Times New Roman 14 розміру, вирівнювання тексту - по ширині сторінки.

Матеріал роботи повинен бути чітко розподілений за пунктами плану.

Кожна з наведених структурних частин кваліфікаційної роботи (крім підрозділів) має починатись з нової сторінки.

Текст. Текст роботи має бути відредагований, без граматичних помилок. Слід використовувати оповідальну форму викладання матеріалу, уникати дуже великих абзаців, емоційних виразів, використання зайвих слів. Викладання від першої особи однини («я думаю») не допускається, необхідно використовувати безособові обороти або вислови «автор вважає», «ми вважаємо» тощо. Закреслення, вставки, довільні скорочення слів (крім загальноприйнятих) і будь-які позначення не дозволяються.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Ілюстрації. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Після номера рисунку ставиться крапка і назву починають з великої літери.

Ілюстрації необхідно подавати в роботі *безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці*. До і після рисунку потрібно залишати один вільний рядок. Виконання ілюстрацій вручну не допускається. Вони повинні створюватись тільки за допомогою комп'ютерних програм як графічні об'єкти, рисунки, організаційні діаграми. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий текст), які розташовуються відразу після ілюстрації перед її назвою.

Ілюстрації обов'язково мають бути проаналізовані в тексті, при чому необхідно робити посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 2.3.)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 2.3.». У повторних посиланнях використовують вираз «див. рис.2.3.2.

Ілюстрації, які розміщені в додатках нумерують в межах кожного додатка наприклад: «Рис. Д.2.» (другий рисунок додатка Д).

Таблиці. Таблиці необхідно подавати *безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці*. Таблицю розміщують таким чином, щоб можна було читати її без повороту переплетеної роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Перед і після таблиці потрібно залишати один вільний рядок. Кожна таблиця повинна мати номер і назву.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках). В правому верхньому куті таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Назва таблиці починається з великої літери з нового рядка з вирівнюванням по центру сторінки. Її розташовують симетрично до тексту і виділяють напівжирним шрифтом. Позначення одиниць виміру, загальні для всіх даних в таблиці, необхідно наводити після її назви через кому.

Таблиці, які розміщені в додатках, нумерують в межах кожного додатка, наприклад, «Таблиця В.3.»» (третя таблиця додатку В).

Заголовки граф і рядків таблиці необхідно писати з прописної букви, а підзаголовки граф – з рядкової букви, якщо вони складають одне речення з заголовком, або з прописної букви, якщо вони мають самостійне значення. Після заголовків та підзаголовків граф і рядків крапка не ставиться. Заголовок кожної графи, по можливості, має бути коротким.

Якщо всі показники, які наведені в графах або рядку таблиці, вказані в одних й тих же одиницях виміру, то її позначення необхідно вказати через кому після назви графи або рядка. Числове значення показника записують на рівні останнього рядка найменування.

Цифри в графах таблиці повинні проставлятися так, щоб розряди чисел у всій графі були розміщені один під іншим, якщо вони відносяться до одного показника. В одній графі необхідно дотримуватися, як правило, однакової кількості десяткових знаків для всіх значень величини.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш, *якщо її рядки або графи виходять за формат сторінки*. В другій та інших частинах таблиці головка та боковик замінюються відповідним номером граф та рядків. При цьому нумерують арабськими цифрами графи та (або) рядки першої частини таблиці. За необхідності допускається оформлення таблиць на листах в альбомному форматі з поворотом сторінки за годинниковою стрілкою.

Таблиці з невеликою кількістю рядків допускається ділити на частини та розміщувати одну частину під іншою на одній сторінці.

Всі таблиці обов'язково мають бути проаналізовані автором у тексті, з посиланням на неї, наприклад «... як показано в табл. 1.2». При повторному посиланні використовують вираз «див. табл. 1.2».

Формули. Формули в дипломній роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Формула подається по центру сторінки. Формули, які йдуть одна за одною та не розділені текстом, розділяють комою. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:). При цьому знак на початку наступного рядка не повторюється.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки з абзацу в 12,5 мм.

5. Перевірка кваліфікаційної роботи

Готова кваліфікаційна робота в електронному варіанті подається для перевірки на антиплагіат у порядку визначеному «Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті»

Відповідно до Положення «плагіат академічний – оприлюднення у письмовій або електронній формі (частково або повністю) наукових результатів, отриманих та оприлюднених іншими особами, як результатів

власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Видами плагіату є:

- копіювання та оприлюднення роботи виконаної іншим автором як своєї;
- дослівне копіювання фрагментів тексту чужої роботи у свою без належного оформлення цитування;
- парафраза – переказ своїми словами тексту іншого автора, суть якого полягає в заміні слів та знаків;
- компіляція – процес написання твору, наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного поглибленого дослідження (вивчення) проблеми та опрацювання джерел без внесення правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту» [4].

Здобувач вищої освіти не пізніше ніж за 10 днів до захисту надає заяву за встановленою формою та електронну версію роботи до Науково-методичного центру для перевірки на плагіат.

Процедура подачі електронного варіанту кваліфікаційної бакалаврської роботи для перевірки на антиплагіат:

1. Усі розділи роботи повинні знаходитися в одному файлі
2. Робота повинна бути збережена в форматі .doc (Word 2003-2010)
3. Файл повинен мати назву за таким шаблоном:
 - рік:
 - прізвище та ініціали здобувача вищої освіти;
 - номер групи.

Приклад: 2022_Іванов_І.І._41_ГР

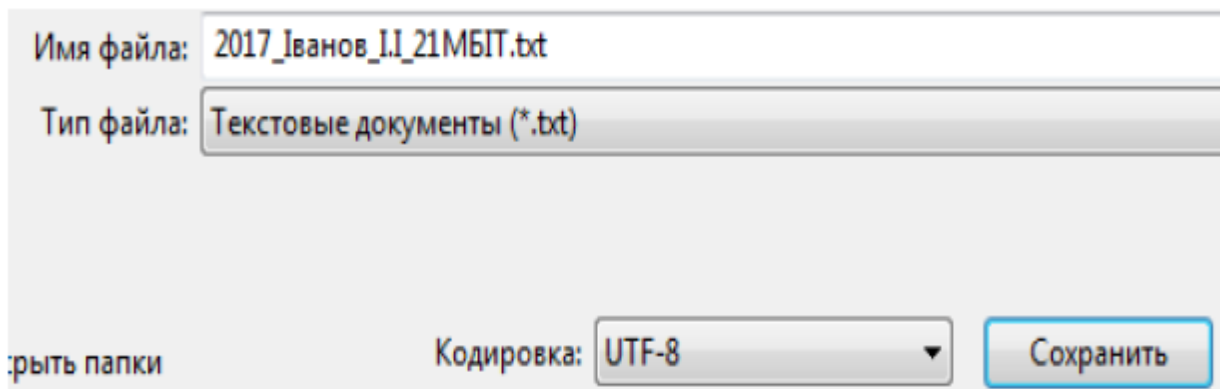
4. Разом з роботою повинен бути наданий .txt файл, заповнений за наступним шаблоном:

1. Прізвище, ім'я та по-батькові здобувача вищої освіти;
2. Факультет

3. Спеціальність
4. Освітній ступень (бакалавр)
5. Група
6. Кафедра
7. Керівник
8. Тема кваліфікаційної роботи
9. Дата захисту
10. Файл, який містить кваліфікаційну роботу

Приклад:

Файл txt необхідно зберегти в кодуванні utf-8.

Имя файла: 2017_Іванов_ІІ_21МБІТ.txt

Тип файла: Текстовые документы (*.txt)

Кодировка: UTF-8

Сохранить

Ім'я файлу повинно відповідати імені файлу, який містить дипломну роботу.

Имя	Дата изменения	Тип
 2017_Іванов_ІІ_21_МБІТ.doc	10.06.2017 15:35	Документ Microsoft Word 97-2003
 2017_Іванов_ІІ_21_МБІТ.txt	10.06.2017 15:35	Текстовый документ

За результатами перевірки здобувачу вищої освіти надається довідка встановленого зразка.

ДОВІДКА
про результати комп'ютерної перевірки кваліфікаційної роботи на
ознаки академічного плагіату

Автор роботи	Іванов І.І.
Назва роботи	«Особливості розвитку внутрішнього туризму в регіоні»
Спеціальність	242 «Туризм»
Освітній ступень	Бакалавр
Факультет	ЕтаБ
Кафедра	ЕБ
Керівник	К.е.н., ст. викладач Демко В.С.
Ідентифікаційний номер роботи	
Результати перевірки	
Показник унікальності тексту через перевірку роботи у внутрішній базі університету	_____ %
Роботу перевірено в програмі	etxt Антиплагіат

Адміністратор системи

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

У разі позитивного результату перевірки на плагіат, кваліфікаційна робота допускається до захисту (від 80 до 100% оригінальності тексту). За наявності від 60 до 80% оригінальності тексту керівник має перевірити наявність та правильність цитувань, а автор має виконати зауваження керівника з цього приводу. За наявності від 40 до 60% оригінальності тексту автор має доопрацювати роботу, після чого вона приймається до розгляду та повторної перевірки на антиплагіат. Якщо робота не пройшла перевірку на антиплагіат (менше 40% оригінальності), то вона не допускається до захисту.

На роботу, яка пройшла перевірку на антиплагіат, науковий керівник пише відгук

6. Захист кваліфікаційної роботи

Заключним етапом виконання кваліфікаційної роботи є її захист, який проводиться у два етапи: попередній захист на випусковій кафедрі та захист перед державною екзаменаційною комісією.

Для попереднього захисту (передзахисту) кваліфікаційної роботи на випусковій кафедрі формується комісія з науково-педагогічних працівників та представників групи з розробки ОПП або групи забезпечення спеціальності з метою вирішення питання щодо допущення / недопущення здобувача бакалаврського ступеня до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні державної екзаменаційної комісії. Дата попереднього захисту доводиться до відома здобувачів вищої освіти завчасно.

До початку попереднього захисту науковий керівник готує довідку про наукову апробацію проведених здобувачем вищої освіти досліджень.

Здобувач вищої освіти надає роботу у роздрукованому варіанті для огляду, презентує її основні положення під час попереднього захисту на кафедрі та відповідає на питання присутніх. У ході попереднього захисту члени комісії перевіряють відповідність вмісту роботи її індивідуальному завданню, відповідність вимогам до оформлення, якість доповіді здобувача та повноту та правильність його відповідей на питання. За результатами попереднього захисту члени комісії можуть надати здобувачу рекомендації щодо доопрацювання окремих розділів кваліфікаційної роботи для підготовки її до захисту перед державною комісією.

Результатом попереднього захисту є рішення кафедри про допуск або недопуск до захисту кваліфікаційної роботи перед державною екзаменаційною комісією. У самій кваліфікаційній роботі позитивне рішення про допуск закріплюється підписом завідувача на титульній сторінці кваліфікаційної роботи. Додатково кафедра готує протокол про результати

попереднього захисту кваліфікаційних робіт та подає його в деканат ФЕБ. На основі протоколу кафедр деканат готує подання до наказу про допуск здобувачів вищої освіти до державної атестації.

Для подання кваліфікаційної роботи на захист перед державною екзаменаційною комісією **обов'язково** має бути отримана зовнішня рецензія, надана висококваліфікованими фахівцями виробничих, наукових або інших організацій за відповідною галуззю (у тому числі керівники баз практик або дуального навчання), або науково-педагогічними працівниками інших закладів вищої освіти. Зовнішня рецензія за підписом рецензента засвідчується печаткою організації (у разі її наявності) або готується на оригінальному бланку організації. Рецензія повинна мати оцінку роботи рецензентом за національною шкалою оцінки знань (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її публічного захисту, а на зауваження здобувач повинен дати свої пояснення екзаменаційній комісії.

Приклад оформлення зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача вищої освіти

(ПІБ здобувача)

на тему: « _____ »

Актуальність теми і доцільність її розроблення:

Якість проведеного дослідження:

Позитивні риси кваліфікаційної роботи:

Зауваження:

Практична значимість висновків та пропозицій:

Місце роботи та посада рецензента:

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Підпис засвідчую:

(підпис)

(прізвище, ініціали)

До екзаменаційної комісії можуть подаватися інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність здобувача, наукову та практичну цінність виконаного ним роботи, а саме – друківані статті, авторські свідоцтва, акти про практичне впровадження результатів кваліфікаційної роботи, оригінальні математичні моделі та програми тощо.

Готова кваліфікаційна робота у роздруковану вигляді зшивається з твердою палітуркою разом зі супровідними документами. У завершеному вигляді робота повинна мати наступну структуру:

1. титульний аркуш;
2. індивідуальне завдання та календарний план;
3. відгук наукового керівника;
4. зовнішня рецензія;
5. зміст.
6. вступ
7. розділ 1
8. розділ 2
9. розділ 3
10. висновки
11. Список використаних джерел .
12. Додатки *(за наявності)*
13. Довідка про результати комп'ютерної перевірки на ознаки академічного плагіату кваліфікаційної роботи.
14. Довідка про результати наукової діяльності

Для публічного захисту додатково можуть надаватись ілюстративні матеріали та реферат до бакалаврської кваліфікаційної роботи, вимоги до яких описані у Методичних рекомендаціях до організації підготовки та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» факультету економіки та бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Також у даних Методичних

рекомендаціях деталізується методика оцінювання кваліфікаційної роботи за результатами захисту перед державною екзаменаційною комісією.

III. ЗБЕРІГАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Після захисту кваліфікаційна робота передається на зберігання до архіву Університету разом з електронним носієм тексту всієї роботи (починаючи з титульним аркушем, завершуючи останньою сторінкою додатків) в одному файлі. Електронний варіант роботи у подальшому розміщується у репозитарії Університету. Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, здійснюється у відповідності до вимог чинного законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять : ДСТУ 3017:2015. – [Чинний від 2016–07–01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2016. – 34 с. – (Національний стандарт України).
2. Положення про організацію дипломування /Ломейко О.П., Смєлов А.О., Кюрчев С.В., Назаренко І.П., Карман С.В., Іванова І.Є., Галько С.В. – Мелітополь: ТДАТУ, 2020.
3. Положення про організацію освітнього процесу у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного / Ломейко О.П., Кюрчев С.В., Назаренко І.П., Тараненко Г.Г., Ортіна Г.В. Галько С.В. – Мелітополь: ТДАТУ, 2020. Болтянська Н.І., Скляр Р.В. – Мелітополь: ТДАТУ, 2020.
4. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті /Ломейко О.П., Кюрчев С.В., Назаренко І.П., Карман С.В., Іванова І.Є., Вершков О.О., Усаткіна Ю.В. – Мелітополь: ТДАТУ, 2017
5. Про вищу освіту. Закон України від 1 липня 2014 року *Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38*
6. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» / Затверджений наказом Міністерства освіти і науки України №1068 від 04.10.2018

Додаток А

(обов'язковий)

Вимоги оформлення списку використаних джерел

Один чи більше авторів без редактора

1. Алешугіна Н.О., Барановська О.В., Барановський М.О., Зеленська О.О., Смаль І.В., Філоненко І.М. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник. Чернігів: Вид-во ЧНТУ. – 492 с;

2. Приходько В.П., Шинкар В.А. Макроекономіка: Навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2014. 248 с.

Один чи більше авторів із редактором

Макроекономіка: Навч. посібник / За ред. Г. М. Пилипенко. 3-тє вид. перероб. і доп. Донецьк: Національний гірничий університет, 2009. 193 с.

Індустрія гостинності в Україні: стан і тенденції розвитку : монографія / колектив авторів ; за заг. ред. В.М. Зайцевої. Запоріжжя : Просвіта, 2017. 240 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Журнал з питань безпеки та сталого розвитку, 7 (4), 2018. С. 707-718.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Багатотомне видання

Економічна енциклопедія : у 3 томах. / Відповідальний редактор С. В. Мочерний. Київ: Видавничий центр "Академія". Т. 1, 2000. 863 с.

Частина видання

Розділ книги

Кифяк В.Ф. Стратегія розвитку територіально-рекреаційної системи: теорія, методологія, практика: монографія. Київ; Чернівці: Книги. XXI, 2010. С. 432.

Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Демко В.С. Передумови розвитку зеленого туризму: глобальний, національний і регіональний виміри. Регіональна економіка 2019, №2 93. с 1-110.

Trusova, N.V., Cherniavska, T.A., Pasiеka, S.R., Hranovska, V.Hr., Prystemskyi, O.S., & Demko, V.S. (2020). Innovative clustering of the region in the context of increasing competitive positions of the enterprises of the tourist-recreational destination. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 31(3), 1126–1134. <https://doi.org/10.30892/gtg.31326-549>

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Демко В.С. Бізнес-потенціал екологічного туризму: перспективи розвитку для України та Європейського Союзу. Том I збірника доповідей у вигляді статей XIV Міжнародної конференції «Стратегія якості у промисловості і освіті». Упорядники: Хохлова Т.С., Ступак Ю.О. Дніпро-Варна, с. 218 – 396.

Ianioglo A., Polajeva T. Origin and definition of the category of economic security of enterprise. *9th International Scientific Conference “Business and Management 2016”*. URL: <http://dx.doi.org/10.3846/bm.2016.46> (дата звернення: 11.01.2019).

Електронні ресурси

Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму: Туризм: Статистична інформація: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Крамар О.О. Не можемо чи не хочемо. Чим можливе в Україні імпортозаміщення. Тиждень.ua. URL: <https://tyzhden.ua/Economics/168058> (дата звернення: 26.12.2018).

Дисертації та автореферати

Касаткина В.В. Интеллектуализация экономики: теоретический анализ : автореф. дисс. ... канд. экон. наук. Москва, 2011. 28 с.

Салагакова Н.О. Економічна діагностика діяльності промислового підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05. Полтава, 2006. 187 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 5.08.2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>

Про туризм : Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2018).

Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України № 2697-VIII від 28.02.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>